

PESMI.

Zložil

Vinko Gregorič,

Podkraškogorski.

I Zvezek.

V GORICI
nat. Hilarijanska tisk.
1884.

111550

PESSM.

WILHELM GREGOR

111550

IV 103 / 1954

Predgovor.

Ptičice moje prostó izletite
Tesne iz cèle v življenje svetá,
Slave sinove srčno pozdravite,
Blagor posije naj jim iz nebá,
Zaprejo temne noči naj se vrata,
Dôba svobode posije naj zlata!

Srca mi ljubice niste učene,
Proste narave ve hčerice ste,
Slave na trate in v gaje zelene
V borno izlilo je moje srcé,
S petjem se ptičic je tam radovalo,
Rožic prijetnih kras občudovalo.

Svetu ne bodite trnje bôdeče,
Z vami da kdo si ne rani srcá,
Želje gojim jaz u prsih goreče,
Da z gladko vam roko blažijo duha;
Če pa kateri nad vami se zbôde,
Naj prizanesse in milostiv bode!

Ptičice moje prostó izletite
Tesne iz cêle v žizljenje svetá,
Slave sinove srčno pozdravite
Blagor posije naj jim iz nebá,
Solnce milejše posije naj jasno,
Vreme vedri se, razcvita se krasno!

V Prvačini meseca junija 1884.

Spisatelj.

Molitev.*)

Bog, ki kraljuješ
Ti na višavah,
V gorah, na morju
In po nižavah;
Bog, ki preživljaš
Vse kar kolj brodi,
Ptičice v zraku,
Ribice v vodi;
Bog, ki si vstvaril
Mile cvetlice,
Z roso srebrno
Venčal jim lice;
Bog, ki je tvoja
Roka vstvarila
Solnce in mesec,
Zvezd brez števila;

*) Pesmi s zvezdo zaznamovane so vse bile zložene pred letom 1872; ostale, brez zvezde, pa v novejšem času.

Bog, ki si vodil
Naše pradede
Kedar odbili
Ropne so črede;
Dal si jim zmago
Bože ti večni,
Da so ostali
Še tako srečni,
Ko so na vruga
Srčno planili,
Vragu koščice
Vse polomili,
In očetnjavo
Vragov rešili,
Mili svoj jezik
Si ohranili.

Vstvaril ti večni
Bog si Slovene,
Dalje ne pusti
Nas zatvorjene;
Spusti iz ječe
Slave sinove,
Čuj ti, pravične
Naše glasove!
Čuj ti Slovenov
Glas upijoči,
Daj, da nam zôra
Svitla napoči!
Udri na vruga
Ki nas še tlači,
Glavo razdrobi
Pisani kači.

Ti vse mogočni
Bog na višini,
Brate Slovane
Ti nas zedini;
Vstvari Slovenjo
Bože ti mili,
Prosimo milo,
Vsmili se, vsmili;
Zruši namene
Tujega vruga,
Da se odpravi
Z našega praga;
Slogo, edinost
Ti nam ohrani!

Tri rožice.

Vtrgal sem danes
Rožice tri,
Žarno kako se
Vsaka blišči.

Prva rudeča
Užiga srcé,
Zmage junaške
Ž njo se delé.

Modra je druga,
Polna mirú,
Ona prinese
Največ sadú.

Lilije bele
Tretje je cvet,
Biser najžlahtni
Mládostnih let.

V venček zaplesti
Rožice trí
Materi Slavi
Duh moj velí.

Rožica prva,
Cvet nje krasán
Kmalu prinese
Zmage nam dan.

Rožica druga
Modrih oči,
Dolgo ohrani
Mirne nam dni.

Rožica tretja
Bela = snežnó,
Majki kinč Slavi
Vekomaj bó!

Na zdar Sloveniji! *

Bog te živi Slovenija,
Krepko kličem ti, na zdar!
Bodi ta-le poezija
Tebi, Slovenija, v dar.

Šopek rožic iz planine
Naj položim ti za dar;
Vse za blagov domovine
Majki Slavi na altar.

Naj bodočnost ti bo mila,
Tujec naj te zapusti;
Sicer pa naj Slave sila
Kaže mú drugam poti.

Jasno naj ti solnce sije,
In svoboda naj žari:
Kdor ti sužne spone vije
Naj nebó ga pogubi!

Nadeja.*

Že tisoč let v jekleno kletko
Slovenji zarja ni sijala,
Otožna majka nam se redko
Pod jasnim solncem je smehljala.

A časi so se spremenili,
Izginejo nevgodni dnovi:
Ustaja zarja majki mili,
Jekleni padajo okovi.

Prisije solnce — v svitu jasnem
Skoz zlata na izhodu vrata;
Otaja led se — v dnevu krasnem
Slovenski brat objame brata.

Moja domovina.*

Zemlja Slave mi je mila,
Kjer me mati je rodila,
Za njo bije le srcé!
Torej moja domovina
Je slovenska le edina,
Druge mi srcé ne vé!

Narod moj je narod Slave,
Stare korenine prave,
Vedno zanj srce gorí!
Ako narodu bi sila
Dušmaninova pretila
Rad žrtvujem svojo kri!

Kaj si več želim na sveti,
Nego da nam brž prisveti
Zlata rajska svoboda?
Moja želja je edina:
Da bi ena domovina
Vse Slovane vezala!

Solnčecu prošnja. *

Solnčece milo! bliščeči tvoj žar
V ječo temotno da skorej posije
Tje — kjer slovensk je še tlačén moj rod,
Toči solzice in milo zdihuje
V sponah — da skoraj bi rešil ga Bog!
Vrag ker zadal mu je rane krvave,
Ki ga trpinčijo hudo, zeló.
Ti ga oprosti, oj solnčece milo,
Tacih v nebó upijočih krivic —
Reši naj vragov domovje se Slave!

Jutro.*

Ko zvezde vgasnejo in noč minuje,
Napoči zôra, dan se zablišči,
Mladostno jutro nas razveseli.
Ko solnce izza gôre se vzdiguje,
V življenje novo vse se prebudí;
Boga proslavlja vse in povišuje,
Prepevati krdelo ptic se čuje,
Ratar na polji dela, se potí,
Da Bog svoj blagoslov mu podeli, —
Dolina se in hrib in log raduje!

Človek.

Ko človeku dih življenja
Vdihne večni kralj višave,
Mero svojo mu trpljenja
Dà in stiske in težave,

Sreče prave zaželjene,
Njemu srce ne doseže,
Póvsod prazne lovi pene
Dokler v zemljo se ne vleže.

Cvetka.*

Cvetka, krasna cvetka!
Se razcvitaj milo,
V tugi ki nam vedno
Sí srca hladilo.

Cvetka, krasna cvetka!
Mladih let kraljica,
Rada v prsih nosi
Vsaka te deklica.

Cvetka, krasna cvetka!
Čarobna igrača,
Dete malo skrbno
V te obraz obrača.

Cvetka, krasna cvetka!
Znamenje mladosti
Nad spominjaš mladih
Starčeka v starosti.

Cvetka, krasna cvetka!
Le nam cveti milo;
Bodi ti nam vedno
Srca tolažilo!

Č a s. *○

Kedar se cvetje osuje
S krasno cvetočih cvetic,
Srce otožno žaluje,
Gine veselje iz lic.

Tužni duh v prsih zavlada,
Mine preblaga radost,
Hudi čas rane naklada,
Grenkih težav in bridkost.

Sreča za srečo preteče,
Hitri jo čas umori;
Nade zagrebe cveteče
Že ko srcé jih gojí.

Tužno oko se ozira
Dalje v minljivost svetá :
Suho je vse in vse vmira —
Prazne so nade srcá.

Na trati.*

Na trati zjutraj sem zeleni
Zamišljen se sprehajal,
Temán obup ko in megleni
Mi dušo je obdajal.

Našél tam med tresočim cvetjem
Srca sem tolašilo,
Kjer med blažečim duš zavetjem
Radost je čisto pilo.

Med cvetjem tam krasno žarečim
Šop vtržem razne boje,
Ovijem s trakom ga rudečim,
Pripnem na prsi svoje.

Ko dragi se v naročje vržem,
Glavó na nje naslonim,
Raz prsi svojih šop iztržem,
Ter v dar ga njej poklonim.

Srce. *

Kar mi vabljivi svet obeta,
In nad kar mi srce goji,
Je vsaka hitro mu odvzeta,
In se v prevare spremeni.

Kedó ozdravi bolečine,
Ki jih prenaša mi srcé?
Otožnost njemu da izgine —
Izgine njemu vse gorjé?!

Moja prevara.*

Po zmotah in škušnjavah
Me zapeljivo vodi svet,
Pred mano vedna tema,
Minljivosti za mano sled.

Ko nudi čas mi cvetke
In jih prijeti me željá,
Namesto krasnih cvetok,
Le dôdno trnje mi podá.

Slovenskim dekletom. *

Oj hčere slovenske,
Slovenskih gora,
Vam pesem zapeti,
Kdo nima srcá?!

Če vaša lepota
Po svetu sloví,
Zakaj bí je v pesmih
Ne slavili mi?

Naj tujci le znajo
Za lic vaših kras,
O ustnih sladkostih,
Naj prašajo — nas!

In dokler Slovenec
Junaški žíví,
Slovenkam se varno
Približati ni.

Če tudi nam tujec
Že mnogo je vzel,
A naših preljubih
Ne bode imel.

Ker v prsih vam bije
Junaško srcé
Rodite nam zarod,
Da vraga zatre!

Na travniku.

Na travniku zelenem
Tam rožice cvetó,
Kakó je tam prijetno,
Kako je tam krasno!
Še bodo zeleneli
Kot nekđaj so lepo,
In rože še cvetele
Ko mene več ne bó.

« Moj ljubček ti ljubljeni,
« Poglej to rožico,
« Ki vedno le za tebe
« Cveté takó krasnó!
« Na travniku zelenem
« Naj rože le cvetó,
« Saj bodo še cvetele
« Ko naju več ne bó! »

Zakaj P *

Zagledaš ko od daleč me,
Zakaj drugám obrnjen je
Pogled čarobnih ti očí?
Kaj meni je v plačilo to,
V plačilo to ljubezni moje?
Za té da mi srcé plamtí,
Kaj morda nič ni tebi to,
Li hočeš da mi izgorí?
Čemú za tebe bijem bôje,
Za tebe vedno: dni, noči?!
Pri tebi kdo je tožil me,
Da s tabo jaz le šalim se,
Da druge zraven tebe snubim;
Za tó obračaš se od mé?!
Oj ljubo, drago mi dekle
Za té mi zvesto je srcé,
Jaz druge ne, le tebe ljubim!

Cemú solzé, čemú gorje. *

Čemú solze,
Čemú gorje
Predraga v prsih nosiš?
Kaj jok očí
Koristi ti,
Če ti v slovó
Je dal rokó,
Ljubezni s tem ga ti ne sprosiš?
Sočutje to
Je, vem, grenkó;
Zatrí solzé,
Potrpi vse,
In boljših dní
Počakaj ti; —
Kaj jok očí
Koristi ti?
Ljubezni s tem ga ti ne sprosiš!

Naj bôl srcá
Ti ponehá
In minejo vse rane;
Saj njemu vse
Igrača je;
Kaj njemu mar
Ljubezni žar,
Celó to njega še ne gane!
Ti hvale v dar
Ne bo nikdar,
Ker brez srcá
Druge imá;
Kaj mu solze
So tvoje vsé,
Saj njemu vse
Igrača je,
Celó to njega še ne gane!

Ko si poljubila me.

Na prsa deva ti molče,
Na rahločutno mi srce
Si glavo naslonila,
Kar bilo meni je ljubó!
Polahkoma ti me sladkó
Na ustna poljubila,
Kaj mogel sem tí jaz za tó
Če to si mi storila?
Jaz grajal te ne bom za to! —
Ti up si v mene vlila.

Ko z belo mene si rokó
Tako ljubo me in rahló
Predraga ti objela,
Kako mi bílo je srce;
Kakó jaz nemo ljubim te,
Me nisi ti umela; —
Pozabil sem svetá gorjé,
In duša se je vnela —
Ko ti si poljubila me
In ljubiti začela!

Na sprehodu. *

Šel sem mimo bele hiše,
Kjer predraga mi prebiva,
Kjer radost presladka diše,
Sreča mi neprecenljiva.

Videl nje obraz sem zali,
Videl nje oči milobne,
Ki kot zvezdici sijali
Žarke v noči sti čarobne.

Ta prizor me vedno peče,
Nimam mira ne pokoja,
Ker bojim se, da odreče
Mi srcé predraga moja!

Kako te ljubim.*

Tako te ljubim draga deva,
Kot zemljo ljubi solnca žar,
Ki neprestano jo obseva
In zapusti je nikedar.

Ti up si moj in moja sreča,
Srcá ti vmiriš duh temán,
Ti zvezda moja si bliščeča,
Mi ljubo siješ noč in dan.

Jaz ljubil bom te neprestano,
Le za te vedno hrepenim,
Da večno bi živela z mano,
Le to na svetu si želim.

Zvečer. *

Ko skupaj, draga, sva sedela
Z očmi si gledala v oči
V srce ljubezen mi je vsela,
Ki je zatreti môči ni.

Nad nama luna je sijala,
Čarobno v naju zrla je,
Ti meni si obljubovala
Zvestó za mene le srcé.

Ljubezni polna duša moja
Naj vije venec ti cvetoč,
Dokler mi konec bode boja,
Viharnega življenja noč.

Po vrtu. *

Po vrtu skupaj sva hodila,
Med cvetjem radovala se;
Iz cvetja venčkeke si vila —
Ljubezni srečne najine.

Na lice lice naslonila,
Na srce stavila srcé;
Pri Bogu večnem obljubila
Ljubiti zvesto zmerom se.

Ž njo. *

Kako lepó, kako ljubó,
Kako sladkó je biti ž njo,
Ž njo ure so vesele!
In zreti nje oči krasnè,
Milobne vse, čarobne vse,
Kot bi žarú cvetele.

Na nje srce naslonim se,
Milejše kje? sladkejše kje
So ure meni dane?
Ž njo up sladán, proč up temán,
Ž njo up hladán, ž njo mir želján
Srca ozdravi rane.

Povito cvetje.*

Na oknu rožice cvetó,
Med njimi dekle je krasnó
Kot bela lilija cvetoče;
Več krat jaz mimo grem na |dan
Ogledat si ta cvet krasán,
Poljubit jaz ga v srcu vroče.

Nemir mi izbudí srce,
Kar rani, peče me in žgé,
In z upom, strahom me obdaja;
Izvedel rad ker jaz bi tó,
Če ljubi ona me zvestó,
Če skrivno me izdaja?

Če ljubi ona me zvestó,
Moj duh vesel in miren bó,
Vesel iz strun bom vbiral glase!
Če tega jaz gotov bi bil,
V nje čast bi pesmico zložil.
Da bi slovela večne čase!

Pa meni možno oj kakó
Veselo peti bi biló,
Ker vse mi je do zdaj prikritó?
Ker jaz ničesar še ne vem,
Če cvetje to ljubiti smém —
To krasno cvetje še povito!

Moja želja. *

Še nobena pesem moja
Ni srca ti omečila,
Da bi mene ti iz duše
Enkrat sladko poljubila.

Vselej prošnjo vsako mojo
Trdosrčno si odbila,
Da oči bi krasne svoje
Na me ljubo obrnila.

Mrzlo roko v roko vedno
Meni si v slovo dajala,
Kedar ura me ločitve
Tužne je od tebe gnala.

Vendar samo tebi vstreči
Moja želja je ta večna :
Tudi če vdobi te drugi,
Draga moja, bodi srečna !

Ko sem jaz pri tebi bil. *

Ko sem jaz pri tebi bil,
Rane si srca hladil
In iskal zdravila,
Tuga ti srce je trla,
Duša ti plakaje mrla,
Deklica mi mila!
Čemu žalosti topiš,
Čemu žalosti solziš?

Gledal ko zamaknjen jaz
Tvoj cvetoči sem obraz,
Obraz divno mili;
Dušo misli so morile,
Tuge v srcu mi rodile —
Jok mi v njo se sili!
S tabo točim jaz solzé,
S tabo nosim jaz gorjé.

Beli šopek.*

Prehodil bom vse gaje, trate,
Prehodil bom planine vse,
Najlepših rož nabral bom zá - te,
Kar jih prežlahtnih tam cveté.

En vrtec bodem si ogradil,
Gredice v njem lepó vvrstil,
Na nje te rožice nasadil,
Ž njih tebi, draga, venček vil.

Vsak dan iz bistrega bom vira
Skrbnó prilival jim vodé,
Da cvét krasnó se razprostira,
Razvija se in ne vsahné.

Med rože te bom drago vabil,
Da si natrže šopek bel, —
Nikdar jaz nje ne bom pozabil,
Kako bi to storiti smel?

Trdovratni deklici.*

Čemu življenje mi kališ
Oj dekle trdovratno?
Nevsmiljeno imaš srce,
Čemu napravljaš mi gorjé,
Napadaš me zavratno!
Je boljše, da me zapustiš,
Hladán pokoj daš meni,
Ne gledaš da me več v oči,
Da živel bodem brez skrbi, —
Proč up bo moj megleni!

Obrni izpred me oči,
Al bodi zvesta meni;
Za mé naj bode ti srce,
Če srčno draga ljubiš me,
Le mene se okleni!
Za te naj iz srca gori
Plamen ljubezni vroče;
Naj mi gori, naj mi plamti,
Naj mi plamti, naj mi gori —
Srce obupno joče!

Moje sanje.

Mej vrsto rož cvetočih in cvetic,
Dihtijo raznovrstne kjer vonjave,
Tam, kjer harmonično je petje ptic,
Kjer kras je veličasti božje slave,

Pod sinji vsedem se obok neba,
Tje mej veselo ptičev žvrgolenje.
Iz rahločutnega tam mi srca
Ljubezni izbudí se hrepenenje,

Ko zibal tam sem v sladkih sanjah se,
Zagledal sem v podobi črke zlate,
Nosile koje so besede te,
Spominjale me, draga deva, ná-te:

« Oživljajoče gnala da kalí
« Mej nama bi ljubezen neminljiva,
« Za tó nikakoršne nadeje ni —
« Mej nama stena je nerazrušljiva. »

* * *

Pred manoj zdaj začaran grad je bil,
Ves v zlatu se in biserjih leskeče,
Vanj mlad se par za parom je vrstil
Uživat tam veselje rajske sreče.

V prostorih bisernih zdaj grada tam
Čujo se brenkajočih harp glasovi,
Krasán tam božji kakor bil bi hram,
Kot bi prepevali nebes duhovi!

Očaran glasov teh sem kar obstal,
Milejše čul še nisem melodije!
Še dihati sem skoraj jaz se bal —
Srce le čul sem da mi močno bije.

Svet zdel se mi je ves ta kraj,
Ozrem se tje, od koder glas prihaja —
Tu je lepote kras — nebeški raj —
Ki zlatočárobni ga svit obdaja.

Na zlatem vozu ti naproti mi
Pripelješ se kakor nebes kraljica,
Ti v družbi z angelji obdana si,
Ki te obsipajo — mi ljubljena deklica.

Hitim naproti ti moleč rokó,
Predstavljaó se draga ti v spoznanje;
A oh! kaj bilo meni je vse tó —
Se izbudim, spoznam da so le — sanje.

Oh nje, le nje nikjer več ni!*

Oh nje, le nje nikjer več ni!
Predrago kam ste položili?
Ste mari jo zagrebli vi,
Oj vi pogrebci, — vi nemili?!

Le enkrat videl njen obraz
Kakó bi rad — lepo cvetočí, —
A vse zakril očem je čas —
Nemili hudi čas deročí.

Le enkrat jaz bi ustna nje
Poljubil srčno rad — cvetoče,
A meni revež, oj gorje —
Na svetu tem več ni mogoče!

Oh nje, le nje nikjer več ni!
Predrago kam ste položili?
Ste mari jo zagrebli vi,
Oj vi pogrebci, — vi nemili?!

Tvoje oči. *

Kaj meni tvoje so oči,
Kaj meni njih čarobni čar;
Da videl jaz bi nikedar
Ne bil krasote te,
Srce mirnejše bilo bi,
Ne gasil zdaj bi ognja žar,
Ki neprestano žge —
Življenja bojni mi vihar!

Srce in roka. *

Oj, deklica mi ljuba
Oj, črnih ti oči,
Daj ljubljeno mi roko,
Zvestost priseži mi!

« Kaj bom jaz tebi z roko
« Zvestost prisegala?
« Kaj vredna je prisega
« Z rokó — a brez srcá? »

Prav imaš, dekle zalo,
Da mi ne daš roke,
Saj roka je premalo,
Če mrzlo je srce!

Pelinovka. *

Kaj se po glavi ti vrtil,
Kaj rada deklica bi ti
Izvedel sem že davno!
A čuj me, kaj ti jaz povem,
Naj vse ti razodeti smém,
Ko sem pri tebi ravno!

Ovadili so te ljudjé,
Kaj tvoje vroče so željé;
Al jih srce doseže,
Nihče razločiti ne vé —
Ker čudne so skrivnosti te —,
Svet ima svoje mreže!

Oči obračaš ti okrog —
Od glave širna si do nog
In polna raznih strasti;
A tvoje upne želje vse,
Vse slepe so in ničeve,
Ker moraš nizko pasti!

Prevzetna se šopiriš vsa,
Ti gizdava si deklica,
In misliš, da si ti kraljica;
Lepote tvoje zdajni čar
Odnese! kmalu bo vihar —
Ko v letih boš — samica!

Sad ljubezni.

Na gričeku v zelenju
Je bela hišica,
V njej mlada in vesela
Prebiva deklica;
Ž njo mamica je stara
Sivelih že lasi,
Nikjer pač prijaznejših
Na svetu ni ljudi. —
Pod gričekom v dolini
Pa histre so vodé,
Ki mlinarju kolesa
S hitrostjo vso vrte;
Od tam cvetoče trate
Srebrno močijo,
Da lepše in krasnejše
Cvetlice cvetejo. —
Tu deklica sem doli,
Hodila vsak je dan,
Ker bil je mladi mlinar
Iz duše vse jej vdan; —
To bil ti je ljubeči,
To bil cvetoči par,
Ki Amorja mu strela,
Nevgasne nikedar.

V zvoniku ura bije
Ko davno polnoči,
In v noči ko tihotni
Miruje vse in spi,
In luna ko prijazna,
Nebesni ta veslár,
Molčeče izza hriba
Čarobni sije žar, —
Na griček iz doline
Koraka mladi par,
Za ljudstva govorice
Nič jima ni zdaj mar!
Nebo prijaznih lučic
Krasno očem migljá,
Safir jutranje zôre
Ju bôža in pihljá; —
Na hribčeku pa mati,
Oj revica, bedi,
Kako srce jej joče,
Se joče in solzí.
A vse zastonj jokanje,
In vse zastonj solzé,
Zastonj je vse karanje,
Zdaj vse — prepozno je!

Kaj matere pomore
Ves jok, ves bôl in jad?
Povije mlada mati
Ljubezni grenek — sad.

Vkraden zaklad.*

Čemú boš jokala,
Čemú boš plakala,
Solzé čemu točila?!
Ker ti vse kriva si,
Ko pozno ti si v noči
Odpirala oknó,
Da k tebi je lahkó
Ponočni zlezel tat,
Odnesel ti zaklad,
Zaklad je tvoj cvetoči, —
Ti to si dovolila,
Branila nisi ti.
Si verovala vse,
Kar ti obetal je,
Gradé obetal zlate,
Prilizno motil te, —
Ti vse si dovolila!
Al iz ljubezni mar?
Oj, deklica, nikar!
To je nemir srcá
V obup te zapeljá,
Ki zanj več ni zdravila
Nikjer, oj dekle, zá - te —
Pač čaša strupa je! —

Ko svoj je dopolnil
Namen in ga vdobil,
Smijal se ti je zlobno!
Za njim ti zrla si,
Ko si se izbudila;
Zapazila pa si,
Da v srcu te teži,
Teži obup meglén,
Teži oklep jeklen;
Solzé si ti točila,
Smijal se on je zlobno:
« Le joči dekle ti! »
Čemú boš jokala,
Čemú boš plakala,
Solzé čemu točila?
Če vkraden ti zaklad
Saj v to si dovolila!
In zdaj je pokopán,
Zastonj ti spet želján!
Razjoči vse solzé,
Razpoči ti srcé,
Ne boš ga več dobila —
Svoj cvet si izgubila —
Odnesel ga je — tat!

GAZELE.*)

I.

Dopolnil jaz da tvojo voljo bi — Kakó?
To kar mogoče razumeti ni — Kakó?
Uklanjal jaz da bi se pred taboj,
In prosil z roke tvoje milosti — Kakó?
Če drugim tvoj obernjen je pogled,
Bi jaz te mogel gledati v oči — Kakó?
Ljubezni skazovati ti srcé,
Če poleg mene druge ljubiš ti — Kakó?

II.

Predraga! ali smem te ljubiti? — Nevém!
Zakaj obračaš izpred me oči? — Nevém!
Zakaj pokoja iščem noč in dan
Pred taboj, moči pa ga najti ni? — Nevém!
Za te da v prsih bije mi srce,
Al čutiš to, al tebi vse nič ni? — Nevém!
Kako srca pomiril bi vihar
Ki tvoje mi obličje ga rodi? — Nevém!

III.

Kaj maram, če je tvoja stara huda,
Obiščem vendar te večkrat brez truda,
Ker mi srcé si záse pridobila ;
Pot k tebi ako sama je zamuda,
Potrata časa, ur živeti danih ;
Da te obiščem rad, saj to ni čuda,
Ker ljubim te predraga, ljubeznjiva, —
Zatorej prosim te, ne bodi huda !

IV.

Ko se raznesla med ljudi je govorica,
Kali ljubezni da mej nama že cvetlica ;
Hudobnemu svetú bolest je to skeleča,
Brbljavkam, Evicam moreča to pušica ;
Da bi napravile mej nama razprtijé,
Jim vsaka laž jezika sveta je resnica ;
Kar hoče naj hupobni svet za nama zeva,
Ti vendar mojega srcá si vladarica !

V.

Ljubezen prva ko srcé mi vžgala
Za té goreča, deklica ti zala,
Nenadna in neprecenljiva sreča
Očem se mojim jasno je smehljala ;
Iz mojega srcá za te ljubezni
Nobena sila ne bo več izgnala,
Če mene zvesto bodeš ti ljubila,
Ljubezen naju ne bodé nehála.

VI.

V srcé zadela ojstra me pušica,
Zagledal v prvo ko sem tvoja lica,
Srebrne rose zjutraj kot žareča,
Ozaljšana, razvita je cvetlica,
Kot Flora divna na cvetočih tratah,
Ki rožic duhovita je kraljica ;
Med devami, kar zemlja jih obseza,
Le ti si meni ljubljena deklica ;
Dokler noč tiha v grob me ne zaklene,
S teboj mi vedno vsaka bo stezica.

VII.

Kedo vgasiti znade ogenj domišljije,
Ko se z gorečim ti plámenom v srce vlije,
Ko iz oči miloba ljubljene deklice,
Ljubezen čista kakor solnca žar posije?
Kedó zató ti bode dal zdravila,
Bolesti iz srcá da tebi te izmije?
Svet tega ne, to škušnja bo te izučila,
Izognil bôlu se ne boš melanholije!

VIII.

Ljubil zakaj bi lepega dekleta
Ne jaz, če sreča ž njim se mi obeta,
Ker to nadeje so srca in želje;
In zdi ljubezen meni stvar se sveta.
Kedór k ljubezni si srcá ne sili,
Dejanja mu v poštenje bodo šteta;
A čuva naj se komur srce vjame,
Da mu življenja ne okrajša leta.

SONETI.*)

I.

Ko izbudi popotnik se iz spanja,
Deželo pusto vglada: brez zelenja,
Stvari ni da bi bila iz življenja, —
Noč temna svitli solnca žar preganja.

Le redko zôra solnčni svit naznanja,
Na temnem nebu tužno se razspenja,
Da potniku predoči stan trpljenja,
Mu vlije v tužna prsa sad spoznanja.

Iz teme ko se izbudim v življenje,
Zagledam kaj? — samó svetá prevare, —
Pravico moč preganja da in tare.

Le redko sreće solnčna zôra sije,
Ker noč se z dnevom neprestano bije —
Obup človeka vodi in trpljenje.

II.

Ko minejo ledene zimske nôči,
Ko krasni pomladanski dan posije,
Cvetočih nam cvetlic se čar razvije,
In petju ptičic svoboda napoči.

Radost, veselje vlada v vsakej koči,
Vse giblje se in dela, orje, sije,
Da tam se božji blagoslov razlije,
Kjer vroči znoj ratarju čelo moči.

Z veseljem brate gledamo Slovence,
Kakó budé se vsi po dolgi zimi,
Ki je divjala noč in dan mej njimi.

Vse pričakuje sreče zaželjene,
Želi si zlate, rajske vse svobode —
Ker svobodá osreči vse narode.

III.

Povito cvetje krasno se razvije,
Ko zjutraj na-nje hladna rosa pade;
Nasmehnejo se rožice vse mlade,
Ko na-nje zarja jutranja posije.

Človeku srcece veselo bije,
Ki ni do srečnih dni še zgubil nade,
Ko stopi zjutraj v zelene livade,
Ko žlahten duh iz vsake rože dije.

Tud jaz korakal sem črez tihe gaje
O prvem jutru in o mladej zôri,
Ko mi srcé je v tugi žalovalo.

Tam mi v radosti se je radovalo,
Ker našel mirne sem, vesele kraje,
Kjer minejo prepiri in razpori.

IV.

Mladost! prekrasno cvetje ti pomlada,
Ko zjutraj se blišči v srebernej rosi
Svet, vabi te, uživaj me, te prosi —
In ti živiš kot tebi se dopada!

A zmoti te marsikatera nada,
Ki poželjivo jo srcé ti nosi,
Nad njo ker se osoda bridka znosi,
Pelja te do obupnega propada.

Mladost! pomlada hčerke ljubeznjive
Uzorna res so predpodoba tvoja,
Ker kažejo nadeje ti uplive.

A vendar ni življenje ti brez bôja,
In čelo vroče nije ti brez znoja,
Rodí obup ker ti oblake sive.

V.

Dokler mladosti pomlad trosi cvetje,
Dokler v naročji ziblje jo čas zlati,
Pojóč po cvetnej se raduje trati,
Za-njo saj tam nebeško je zavetje.

Ko duri vroče zatvorí poletje,
Jesenska žena kmalu se priklati,
Težav in križev polna mati,
Prinese jej in podarí v imetje.

Za me sijali tudi dnevi zlati,
Ko deček igral sem po cvetnej trati,
Med rožnim cvetjem rajskega pomlada.

A zdaj prinesla ojstra mi je žena
Težav in križev polna, obložena,
Na pleča naložila iz nenada.

VII.

Ko burno morje besno je, peneče,
Z neba ko švigajo goreče strele,
Ko bi narave se moči unele,
Ko val se z valom bojevito meče :

Veslár na ladiji strahu trepeče,
Ves up so mu rešitve sile vzele ; —
Ko sile pa so mirovati jele,
Zasije mu rešilna zvezda sreče.

Srcé ko mi čuteče se razburi,
Da neznosljive biti mi je boje,
Temán obup mi čélo vroče krije.

Če odpreš pa srca mi deva, duri,
Da smem jaz gledati v obličje tvoje,
Zdaj tolažilna zvezda mi zasije !

VII.

Ko nade vse srcá so že zgubljene,
Bežala v večnost ko je rajska sreča,
Obdaja skrb ga težka in moreča —
Poti so prave vse mu zatvorjene.

Poti do nade ko več ni nobene,
To rana srcu bridka je, skeleča,
Prihodnjosti mu vgasne luč brleča —
Nerazjasnéna ga osoda vklene.

Če moja nada bi kedaj vgasnila,
Ki mi za tebe, draga, v prsih sije,
Tedaj mi mojo srečo mrak zakrije.

Oči če tvojih luč se me ne vsmili,
Bo žalostinke pesem še glasila
Ta čas, ko v hladni ležal bom gomili!

VIII.

Ko jasnega nebá zrem zvezde mile,
Zvečer ko tihi mrak na zemljo pade,
Smehljajo mi naproti črede mlade,
Nebesni ko obok so zaprečile;

Ko so očem čarobni svit odkrile,
Med nje se mati luna tje prikrade,
Kraljica se nebes res zvati dađe;
Pred njo sestrice čar so izgubile.

Ko zrem obličje tvoje, deva,
Ki je kot néba zvezde smehljajoče,
Nem poljubujem jaz te v srcu vroče.

Med družimi se tvoj obraz odseva,
Ti luna si med devami, kraljica,
Srcá ti mojega si vladarica!

IX.

Na polji oratar se z delom trudi,
Ledino preobrača on marljivo,
In seje zdravo seme v plodno njivo,
Ko čas ugodno vreme mu ponudi.

Če trud njegov se vbrani uri hudi,
Da točo čas ne vsuje pogubljivo,
Je njemu žitno polje tolažljivo; —
Zahvali Večnemu za to se tudi.

Jaz tudi trudim se za tebe, deva,
Ljubezen moja pesem razodeva
Za tebe vročo, vsaka nje vrstica.

Če drug ne pridobi ti srca zá se
Da ne izgubim te vse večne čase —
Do groba boš ti moja tolažnica.

X.

Ko dobro še se ni ljubezen prava
Za tebe mi v srcé čuteče vrila
Si misel trdno v glavi ti gojila :
Pod krili tvojimi da ptica spava.

A tice bila ni neumna glava ;
Na tvoje da limanice bi bila
Se brzo, nepremišljeno vlovila,
Ti hitro je zapela : Bodí zdrava !

Takó se iznebila tebe ptica,
Se izdajice iznebila lica,
Ter urno izletela je v daljine.

Od tam ti zdaj prepeva : zdrava bodi,
Ne praša kaj se ti po glavi blodi, —
In ne cediš če prezarano sline.

XI.

Vojak če hrabro v boji se bojeva
Za čast in slavo drage domovine,
Ob smrti to mu lajša bolečine,
In mir mu zemlja da, ki ga odeva.

Nad grobom mu njegovem pesmi peva
Škrjanček milo-glasne iz višine:
Počivaj v miru, žrtva očevine! —
K mučencem svojim narod ga prišteva.

Zvestó bojevam jaz se tudi zá te,
Predraga deva mi in ljubezjiva,
Ljubezni vdal srce sem želji eni:

Da smrt ljubezni bo tolažbe njiva,
Med svoje mene ko povabi svate, —
Tam našel mir bom davno zaželjeni.

XII.

Ko solnca iskre so se zatonile,
Tihotna noč ko hrib in dol zakrije,
Potihne hrup, mir blagi se razlije,
Potihnejo močnejše dneva sile.

Gorjé in solze ko bi vse se skrile,
Kar jih človeštvo v tihej noči pije,
Tako, se rajski sreče čas razvije,
S tem rane vse sveta bi zacelile.

Ker noč sovražna srečo mi zakrila,
Očém da mojim pot do nje se skriva,
Da mi samotno je brez nje živeti.

Gorje mi v tužna prsa čut izliva,
To bôl srcá je, iskra ki ga neti —
Kje našel bi za tó, nevem, zdravila.

GLOSE.*)

L.

Ljud pa upije: Kaj poduki!
Čemu pesmi? Hleba, hleba!
Slava naj visi na kluki,
Vina, žganja nam je tréba!
Koseski.

Svitla zôra jasno sije
Mili naši domovini,
Dôba zlata vence vije
Ljubi majki očetvini;
Nek se trudi, poučuje,
On nikoli ne praznuje,
Zobe kaže vsakej muki,
Dela, trudi se brez straha,
Da se dvigne ljud iz praha —
Ljud pa v pije: Kaj poduki!

Pesnik premišluje nemo,
Razne misli v glavi kuje,
Pazi mero premišljeno,
Da se v delo spak ne vsuje;
Trga cvetje, lovi ptice,
Slavi mesec in zvezdice,
Solnce zlato — česar treba —
Kar se lepše odlikuje —
Ljud pa se mu posmehuje:
Čemu pesmi? Hleba, hleba!

Tje ozri se v svet vesoljni,
Svet vesolni slika krogli,
Pase tam se lahkovoljni
Mož debeli in okrogli;
Bodi žgance, bodi hleba, —
Kar želodcu je potreba —
To vsakdanji so mu uki;
Kakor senca se odseva,
Včasih leno z ustni zeva:
Slava naj visi na kluki!

Okrog mize dobre volje
Trop brezskrbnih je možakov,
Teče v grlo kakor olje
Sveti blagoslov jim Bahov;
Vina, žganja, — so kričali —
Prinesite nam v bokali!
Vsak črez mero se nasreba,
Petju ni več konca, kraja,
Križem vse kriči in raja:
Vina, žganja nam je treba!

II.

Zdihne mlajša: Dota, dota!

Scer ne zlezemo iz kota.

Koseski.

S hčeramí se pogovarja:

Reč marsikatero mati,

In možato jim povdarja,

To, kakó se zadržati:

Pamet, lepo sredstvo sreče,

Ta, bogastvo je največe;

Idite na razna pota,

Z vami blagor se pomika,

Vam v življenje lepa slika; —

Zdihne mlajša: Dota, dota!

Povdarjajo misli razne

Brez matere hčere same:

Kaj za bôga! — da smo prazne —

Cvenk, le cvenk ljubezen vname!

Tužno vzdihnejo in koro:

«Oj da cvenkalo» bi skoro,

Da bi bila cvenka svota,

Kakor se spodobi devam

Bogatejšim, ne pa revam,

Scer ne zlezemo iz kota!»

III.

Bodi mu dovolj oseba,
Kaj je taki cvenka treba?

Koseski.

Zala družica družici,
Razne svoje toži reve,
Slikati si v govorici
Mnogo kvara hčerki Eve;
Sem prevboga, — prva toži
In nadalje svojo kroži —
Nimam, česar najbolj treba,
To je : cvenka. Res sem cvetka, —
Ljubčku — pravi druga tetka —
Bodi mu dovolj oseba!

Lepša cvetka — nadaljuje —
Kakor ti nikjer ne rase,
— Torej treba da spoštuje
Tako cvetje se vse čase!
Mislim jaz, ker lepotičje
Krije tvoje da obličje,
Ni ti žalovati treba!
Krasotic si ti krasota,
Torej ti dovolj lepota,
Kaj je taki cvenka treba!

Prvačinska.

Prvačanje mi smo,
Smo rojeni Slovani;
Dom čuvamo skrbno
Iz duše vse mu vdani!

Je oče nam cesár,
In mati domovina —
Da vsrcih sta vsikdar,
To priča zgodovina!

Kje nam milejše je!
Ko kjer nam zibka tekla —
Kjer mamka nam željé
Nikedar ni odrekla;

Kjer pesem iz srcá
Se njena je glasila,
Kjer so domača tlá,
Domača zemlja mila!

Tožba na očetovem grobu.*

Bledi mesec na me sije,
Strah trepet obdaja me, —
Hladna prst tú njega krije,
Ki me ljubil je nad vse!

Kaj sirota čem storiti,
Tožim luni naj gorje?
Oh! da mogel izbuditi
Njega tú bi iz zemljé!

Oh! osoda ti nemila,
Strašno si zadela mé,
Zvezda meni ki svetila
Pogasnila večno je!

Kamen dal se omečiti,
Videl moje vse gorje;
More kdo srcé tešiti,
More kdo mi vrh zemlje?

V hladni zemlji, dragi oče!
Tu kjer spavaš tí sladkó —
Rane srca mi pekoče
Črna prst hladila bo.

Spomin na grobu Fr. Gregorič-a,

† 23 aprila 1879.

France počivaj tu nepazabljeni,
V tihem mir grobu uživaj želján,
Rano dolg plačal sveta si trohneni
V letih cvetočih še uku udán ;
Solnčece tebi jasnejše tam sije,
Rožic cvetočih duh žlahtnejše dije !

Česar tu svet ni zamogel ti dati,
Bile kar tebi so vroče željé,
Dala to tebi pa zemlja je mati, —
Ti v pokojila kopneče srcé ; —
Cvetja saj ni ti življenje trosilo,
Pač pa dovolj ti je trnja rodilo !

Starše ti zgodaj je smrt pokosila,
Otrok prevari sveta izročén, —
Bila ni sreča nikedar ti mila,
Zlatih gradovov obetal ni sen ;
Hišo zapustil si zgodaj očeta,
Mlade k učenju posvetil si leta !

Bilo težavno ni tebi učenje,
Svojim sošolcem ti bil si uзор;
Mično mej njími imel si življenje,
Vabil na slovstveno delo jih v zbor;
Vbiral iz strun sí milobne jim glase —
Vmolknil, ah! rano na večne si čase!

Zlate ti bil sí ljubljeneц prostosti,
Zgodaj pa v celico v tesno zaprt,
Bil pa ker nisi navajen tesnosti,
Zgodnjo ti to je provzročilo smrt, —
Tožil si večkrat, predragi, te rane,
Bile ki srcu so čutnemu dane.

Ljubil svoj dom si predragi očeta —
Dom Slovenije, iz duše mu vdan; —
Zemlja, kjer tebi je bila presveta,
Našel tam mir si, počitek hladán!
V zemlji domači zdaj truplo počiva,
Duša nebeško veselje uživa!

KAZALO.

	Stran.
Predgovor	3
Molitev	5
Tri rožice	9
Na zdar Sloveniji	11
Nadeja	12
Moja domovina	13
Solnčecu prošnja	14
Jutro	15
Človek	16
Cvetka	17
Čas	18
Na trati	19
Srce	20
Moja prevara	21
Slovenskim dekletom	22
Na travniku	24
Zakaj?	25
Čemu solzé, čemu gorjé	26
Ko si poljubila me	28
Na sprehodu	29
Kakó te ljubim	30
Zvečer	31
Po vrtu	32
Ž njo	33
Povito cvetje	34

	Stran.
Moja želja	35
Ko sem jaz pri tebi bil	36
Beli šopek	37
Trdovratni deklici	38
Moje sanje	39
Oh nje, le nje nikjer več ni!	41
Tvoje oči	42
Srce in roka	43
Pelinovka	44
Sad ljubezni	45
Vkraden zaklad	48
Gazele	51
I	53
II	53
III	54
IV	54
V	55
VI	55
VII	56
VIII	56
Soneti	57
I	59
II	60
III	61
IV	62
V	63
VI	64
VII	65
VIII	66
IX	67
X	68
XI	69
XII	70

	Stran.
Glose	71
I	73
II	75
III	76
Prvačinska	77
Tožba na očetovem grobu	78
Spomin na grobu Fr. Gregorič-a	79

Popravek.

Na strani 8 ste se po tikovni pomoti izpustili zadnji dve vrstici :

Krutega vraga

Vedno nas brani.

Na strani 17 v prvej kitici v tretjej vrsti od zgoraj čitaj : V tugi ti nam vedno, a ne : V tugi ki nam vedno.

Na strani 21 v zadnjej vrsti od spodaj čitaj : Le bodno trnje mi podá, a ne : dodno trnje mi poda.

Na strani 28 v naslovu čitaj : Ko si poljubila me, a ne : Ko si poljubila me. V petej vrsti od zgoraj, v ravno isteji pesmi, čitaj : Polahkoma si me sladkó, a ne : Polahkoma ti me sladko.

Na strani 54 v predzadnjej vrsti od spodaj čitaj : hudobni, a ne : hupobni.

